

Några stora linjer i Sveriges ekonomiska politik

Juhana Vartiainen*

Öppet seminarium om Finanspolitiska Rådets rapport 2014, Sveriges Riksdag, 27 maj 2014

*GD, Statens Ekonomiska Forskningscentral (VATT), Helsingfors

Sveriges ekonomi har styrts väl

- Sveriges ekonomiska politik stort sett lyckad efter 1990-talskrisen
- Finanspolitiska rådets rapport 2014 ger tummen upp för regeringen
- Finanspolitiken har under krisen varit väl avvägd ur stabiliseringssynvinkel
- Arbetslinjen och jobbskatteavdragen har haft en positiv effekt på ekonomin
- Rapporten innefattar kritiska frågor, men är ändå väldigt positiv till den förda politiken

Några funderingar om den ekonomiska politikens stora linjer

- I Överskotts målet
- II Arbetslinjen (= främst utbudspolitik) och lämplig konjunkturpolitik understödjer varandra
- III En aktuell och bestående utmaning har att göra med Riksbankens mandat och penningpolitikens inriktning ... som också har en koppling till bostadsmarknaden

I Överskottsmålet

- Renodlad demografisk kalkyl (se FPR 2014, Hjelm 2014) motiverar sänkning till (exempelvis) noll
- Målet har bidragit till en förstärkning av offentliga finanser under en period av gynnsam demografi
- Försiktighetsskäl → sänk inte
- Säkerhetsmarginaler behövs, bl a
 - Osäkerheten om sysselsättning och demografins effekter
 - Möjligheten att hantera djupa lågkonjunkturer
 - Risken att störta på nollränterestriktion

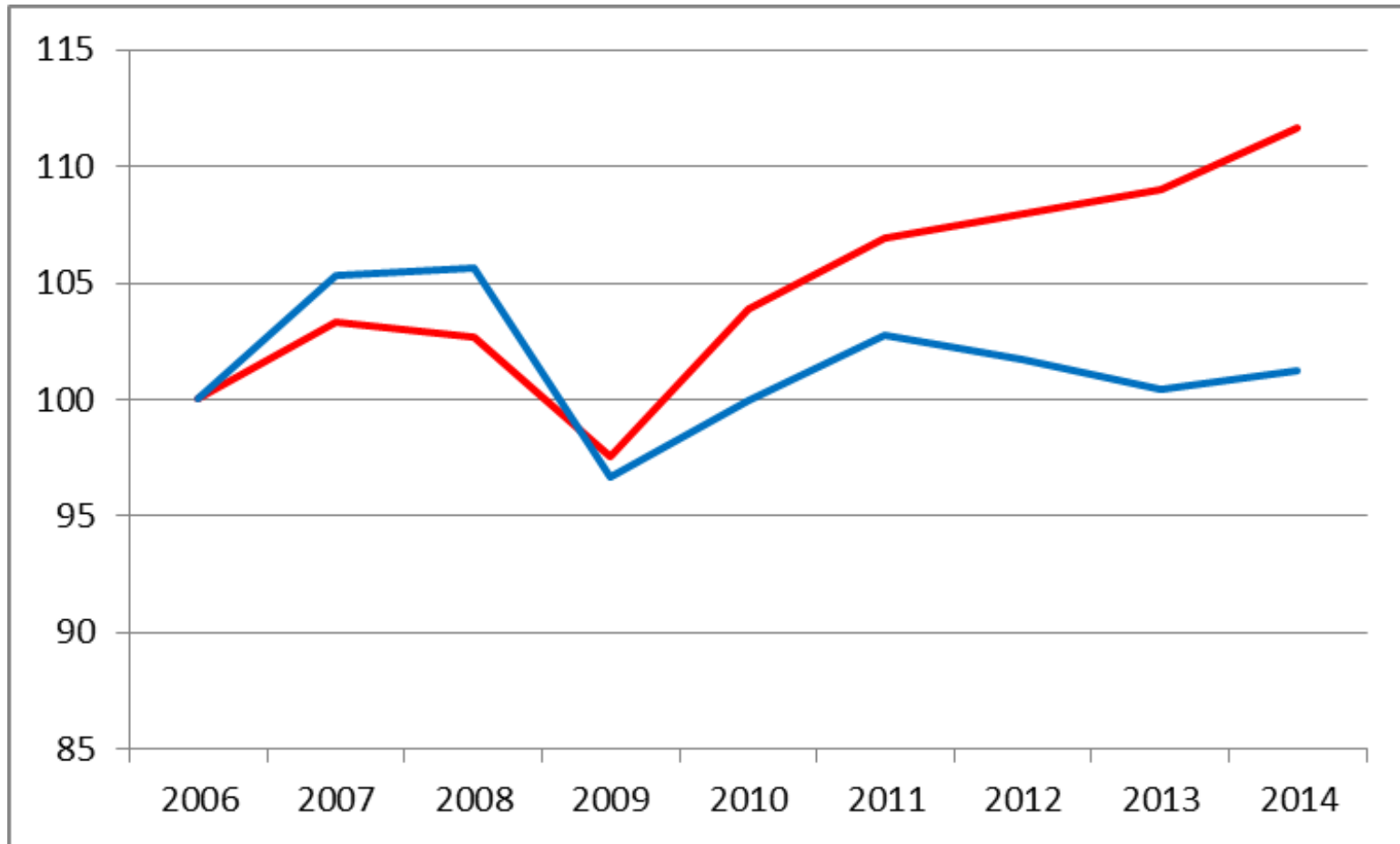
II Arbetslinjen har bidragit till Sveriges starka ekonomiska prestation efter 2000

- En förstärkning av offentliga finanser efter 1990-talskrisen, redan innan 2007
- Arbetslinjen 2007-- har sannolikt gett goda resultat, fortsatt med den!
- Ju starkare ekonomisk potential vi har, desto mer kan vi låta den offentliga ekonomin dämpa lågkonjunkturchocker
- Ju mer vi kan dämpa ökningen av arbetslösheten, desto mindre blir de långfristiga förlusterna förknippade med lågkonjunkturer.

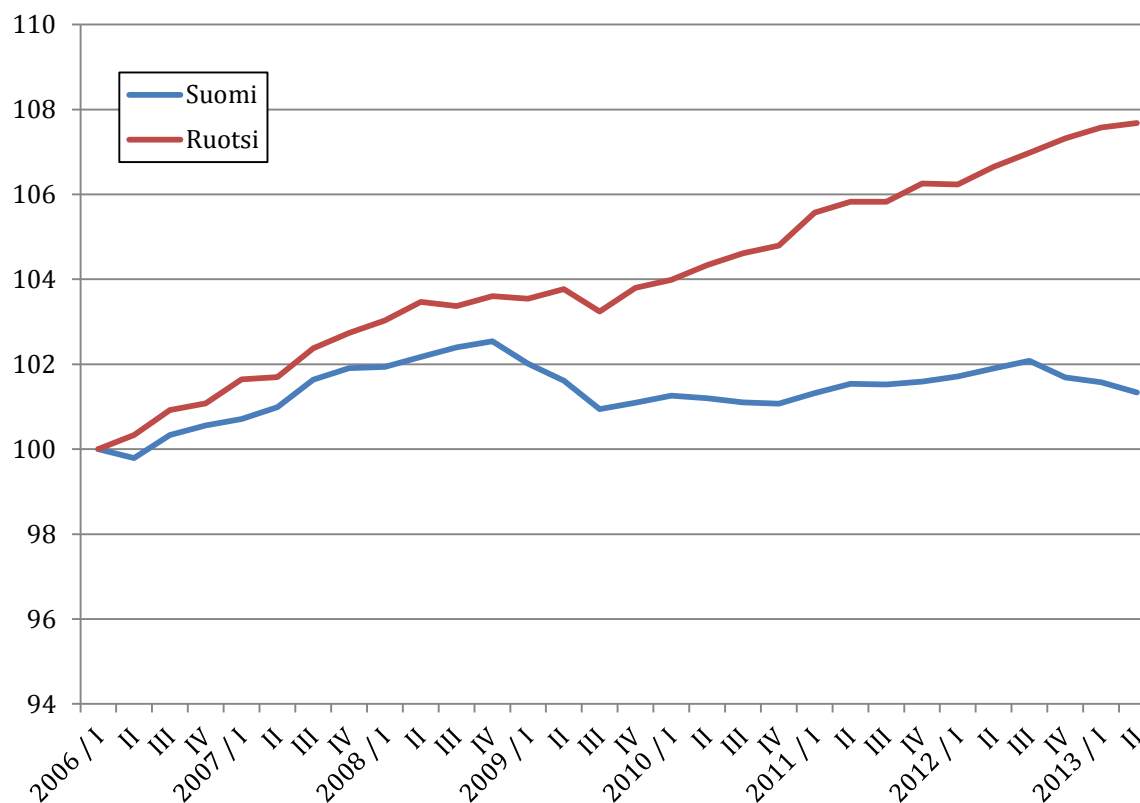
Resultat: en förhållandevis bra utveckling under krisen

- Sysselsättning och arbetskraftsdeltagande har ökat efter 2010
- Bra prestation under lågkonjunkturen
- Sysselsättningen ökar med ca 224 000 från 2010 till 2014 (om KI:s prognos för 2014 faller ut)
- Jämför med ett land som Finland som drabbats av en negativ exportchock och som också har en krympande arbetskraft → ond spiral

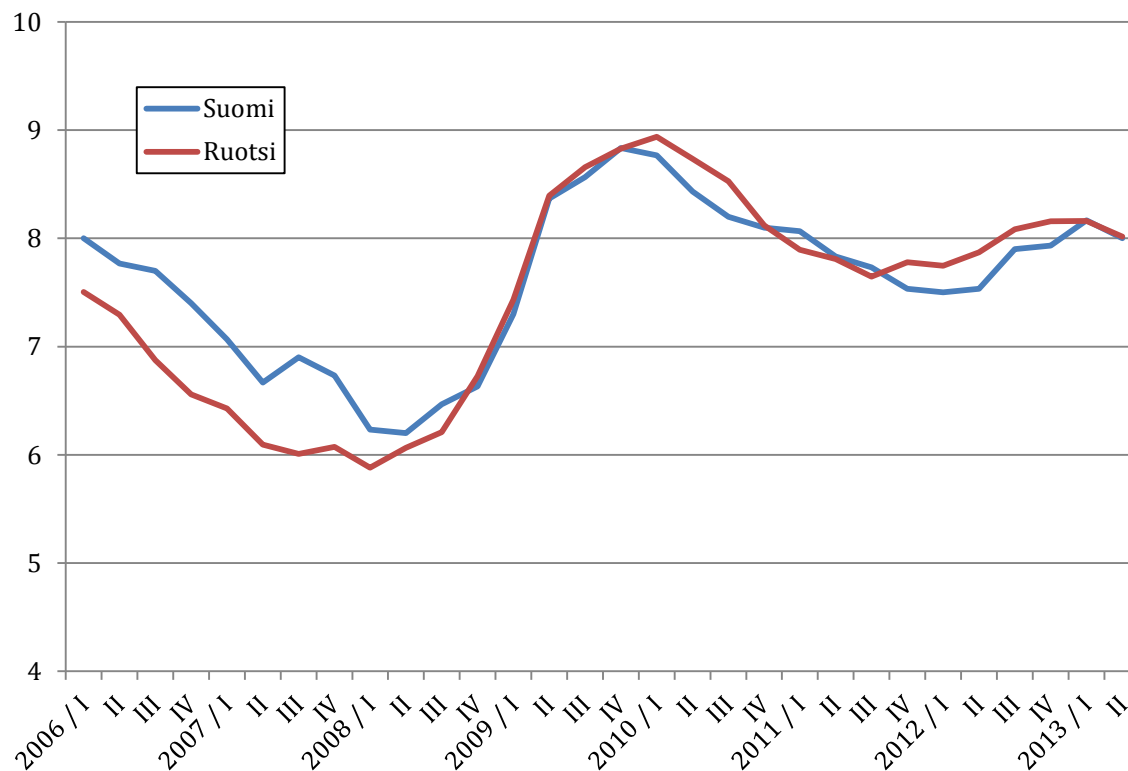
BNP, Sverige (Röd) och Finland (Blå) 2006-2014

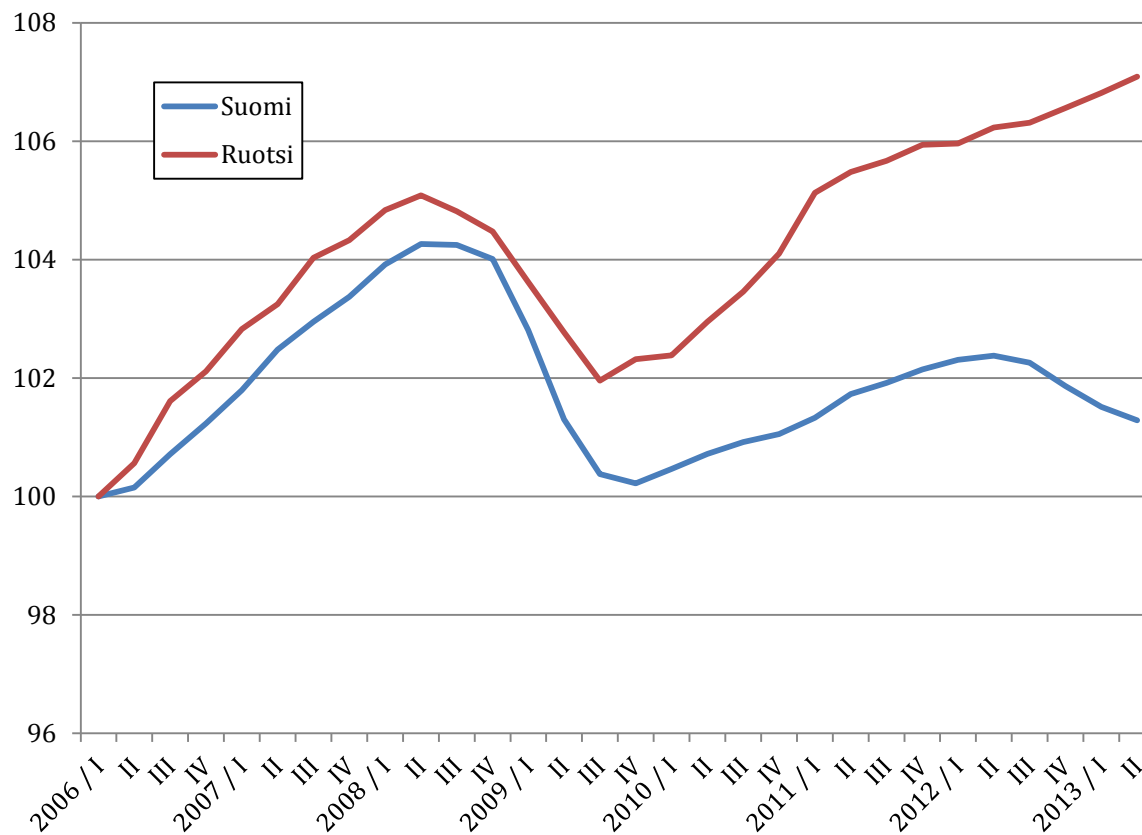
Arbetskraften, index, Sverige (röd linje) och Finland (blå linje). 2006:I=100. Finlands Statistiska Centralbyrå, SCB

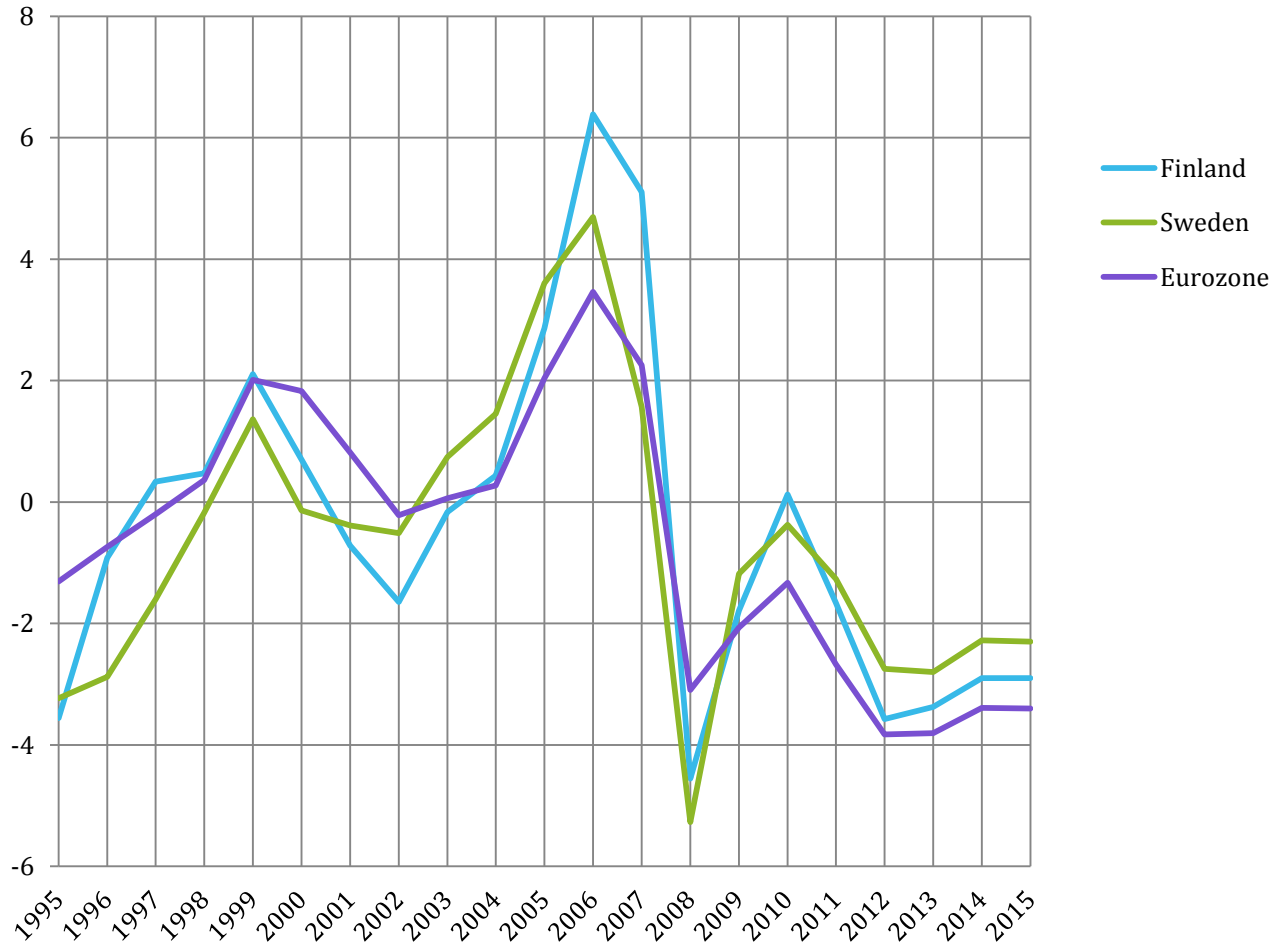
Arbetslöshet , Sverige (röd linje) och Finland (blå linje) Finlands Statistiska Centralbyrå, SCB

Sysselsättning, Sverige (röd linje) och Finland (blå linje), 2006:I=100. Finlands Statistiska Centralbyrå, SCB

Output gaps (OECD Econ Outlook November 2013)

Lähde: OECD Economic Outlook Volume 2013 Issue 2

Arbetsutbudspolitiken hjälper ekonomin

- Sysselsättning kan öka under lågkonjunkturen, trots hög eller ökande arbetslöshet
- Sysselsättning kan öka under högkonjunkturen innan ekonomin stötar på accelererande löner och priser
- Den höga jämviktsarbetslösheten är ett annat problem

III Riksbankens mandat, bostadspolitiken och arbetsfördelningen i ekonomisk politik

- Den nuvarande arbetsfördelningen har tjänat Sverige väl
- Flytande växelkurs, oberoende centralbank och inflationsmål
- Riksbankens oberoende ställning beroende av ett väldefinierat och begränsat uppdrag
 - Upprätthålla inflationsmålet, med någorlunda ”känd” teknologi
- Finanspolitiken har en underordnat roll stabiliseringspolitiken

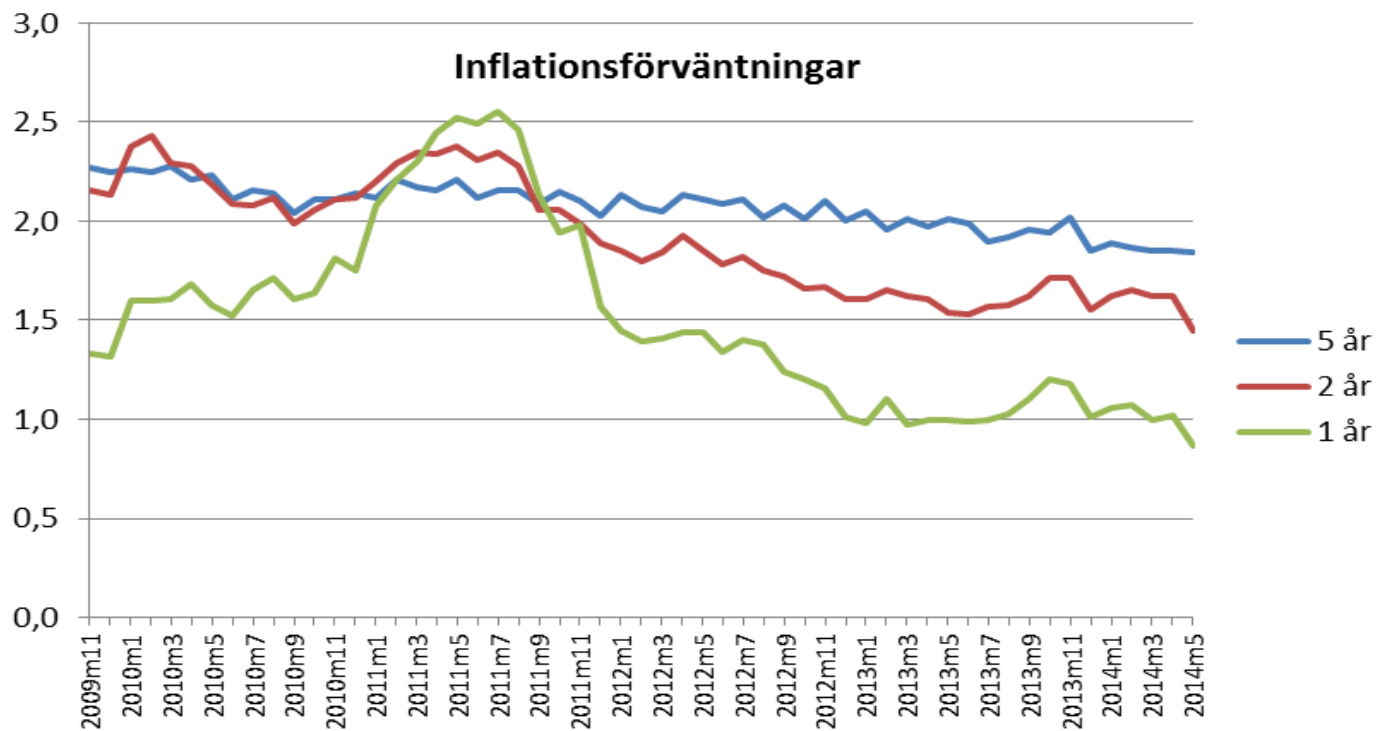
Penningpolitikens doktriner är i gungning

- Livlig debatt bland makroteoretiker om lämplig penningpolitik, efter finanskrisen
- Ny fokusering på finansmarknadens trögheter och inte bara pris- och lönetrögheter
- Centralbanken får en aktiv och proaktiv roll i bevakningen av finansiell stabilitet – vid sidan av inflationsmålet
- Penningpolitiken omfördelar resurser
- Ett bredare uppdrag för Riksbanken kan krocka med mandatet och oberoendet

Tecken på samma motsättning i Sverige

- Riksbankens räntebeslut svåra att motivera utifrån inflationsmålet (Lars Svenssons kritik)
- Hushållens skuldsättning är en orosmoment
- Problem för lönesättarna
- Räntepolitiken kontamineras av frågor kring hushållens skuldsättning och bostadspriser
- Dessa motsättningar förstärks av bostadspolitikens särdrag (hushållen blir känsliga inför svängningar i tillgångspriser)

Inflationsförväntningarna påverkas?

Lähde: Konjunkturinstitutet

Budskap till politiska beslutsfattare

- Ta ställning till Riksbankens måluppfyllelse
- Borde bostadspolitiken läggas om för att lindra på hushållens exponering?
- Är en bredare mandat förenlig med Riksbankens oberoende?
- Lönesättarna måste förstå Riksbankens tänkande och kommunikation
- Dessa frågor är viktiga för regeringen som ändå får stå till svars för arbetslöshet